

*Katarzyna Bednarska***Małe ojczyzny a nauczanie języka polskiego
i języka słoweńskiego jako obcego – analiza podręczników**

Aby móc swobodnie posługiwać się językiem obcym, należy poznać nie tylko język, ale także kulturę i historię, w których jest on osadzony. Do tego zaś niezbędne jest zapoznanie się z ogólną kulturą i historią kraju oraz poszczególnych jego części. Dlatego w podręcznikach do nauczania języka polskiego oraz języka słoweńskiego jako obcego przedstawione zostały zarówno całe kraje, jak i poszczególne ich regiony, miasta, a w przypadku publikacji słoweńskich – nawet wsie. W niniejszym artykule zostanie zaprezentowane, jak te „małe ojczyzny”, ich kultura i znaczenie dla danego kraju, przedstawione są w wybranych podręcznikach.

Zagadnienie to jest związane z polityką edukacyjną i językową obu krajów. Teren, na którym na początku lat dziewięćdziesiątych XX wieku powstało nowe niezależne państwo – Republika Słowenii, nigdy nie był jednorodny kulturowo i etnicznie, a liczba i liczebność mniejszości narodowych zmieniały się wraz ze zmianami granic. W latach dziewięćdziesiątych w nowych granicach Słowenii znaleźli się przedstawiciele wielu mniejszości, zarówno słowiańskich (narody byłej Jugosławii), jak i niesłowiańskich (Węgrzy, Włosi, Romowie). Jedenasty artykuł słoweńskiej konstytucji określa, że urzędowym językiem Republiki Słowenii jest słoweński. Na terenie gmin, w których żyje mniejszość węgierska lub włoska, językami urzędowymi są także węgierski i włoski, można więc powiedzieć, że Słowenia dąży do integracji, lecz nie neguje odrębności poszczególnych grup. Widoczne jest to nie tylko w polityce językowej, ale także w edukacyjnej – w szkole podstawowej i średniej młodzi Słowacy dokładnie poznają wszystkie regiony swojego kraju, ich zwyczaje, folklor itp. Także w podręcznikach do nauczania języka słoweńskiego jako obcego znaleźć można wiele informacji na temat poszczególnych regionów, miast i wsi.

Polska jest krajem bardziej homogenicznym etnicznie niż Słowenia. Oczywiście na jej terenie mieszkają mniejszości mające konstytucyjnie zagwarantowane prawa, jednak ich obecność w życiu codziennym zdaje się mniejsza niż ma to miejsce w Słowenii (co naturalnie wynika ze statystyki – w 2002 roku w spisie powszechnym 83% osób mieszkających w Słowenii zadeklarowało narodowość słoweńską, podczas gdy w tym samym roku aż 96% mieszkańców Polski określiło, iż należy do polskiej narodowości). Być może z tego powodu integracja nie jest jednym z pod-

stawowych kierunków realizacji polityki oświatowej w Polsce (<https://men.gov.pl>). Polskie podręczniki do nauczania obcokrajowców skupiają się więc na miejscach, do których Polacy mają emocjonalny stosunek (np. Kraków, Warszawa, Tatry), a nie na wszystkich regionach.

Czym jest mała ojczyzna? Dla jednej osoby może być nią jej miasto lub wieś, dla innej cały region, dla jeszcze innej – osiedle, na którym mieszka. Obszar nie jest zatem konkretnie zdefiniowany, jednak niezależnie od jego wielkości, jest dla jednostki w jakiś sposób ważny. Jednostka utożsamia się z nim pod względem socjalnym, kulturowym itp., podobnie jak ma to miejsce w przypadku utożsamiania się z „dużą” ojczyzną lub narodem.

Ucząc się języka obcego, studenci najpierw są zaznajamiani z podstawowymi informacjami na temat całego kraju. Zaczynają się z nim identyfikować – nie tylko wtedy, gdy w nim mieszkają, lecz nawet wówczas, gdy języka uczą się na kursie lub podczas studiów we własnym kraju. Dzieje się to automatycznie i wynika z ludzkiej chęci poznawania świata i potrzeby identyfikacji.

Niemal od razu studenci zapoznają się także z ważniejszymi miastami, zabytkami i innymi atrakcjami kraju, którego języka się uczą. Wybór miejsc, które „odwiedzają” studenci zależy w dużej mierze od lektora i autorów podręczników. Przeważnie są to stolica kraju, inne i ważne miasta (np. Kraków lub Maribor), miasta ulokowane w interesujących pod względem turystycznym miejscach (np. Gdańsk lub Piran), typowe atrakcje turystyczne (np. Morskie Oko lub Bled), itd. Poznając kulturę i historię poszczególnych miejsc, studenci zaczynają się nimi interesować, a czasem nawet identyfikować się. Najczęściej ma to oczywiście miejsce wtedy, gdy w danym miejscu mieszkają. Można zatem powiedzieć, że zyskują swoje małe ojczyzny.

Zarówno statystyczny Polak, jak i statystyczny Słoweńiec, bardziej niż z całym krajem związany jest z lokalną społecznością czy miejscowością, w której mieszka. Na drugim miejscu, jeśli chodzi o przynależność, oba narody wymieniają swój kraj, na trzecim zaś region. Dopiero na czwartym miejscu plasuje się Unia Europejska (tab. 1).

Tab. 1. Poczucie przynależności Polaków i Słoweńców

	Polacy (%)	Słoweńcy (%)
Miejscowość	61	50
Kraj	19	31
Region	12	11
Unia Europejska	3	4

Tabela 1 została skonstruowana na podstawie komunikatu z badań CBOŚ (http://www.cbos.pl/SPISKOM.POL/2009/K_151_09.PDF) oraz wyników badań umieszczonych w pracy *Slovenci in kolektivne identitete* (http://www.fuds.si/sites/default/files/tehnichni_pregled-pugelj-mag.pdf).

Jak ta hierarchia ważności przedstawiona jest w podręcznikach do nauczania polskiego i słoweńskiego jako obcego?

W niniejszym artykule zostaną omówione cztery podręczniki: dwa ze słoweńskiej serii *Slovenska beseda v živo* oraz dwa z polskiej serii *Hurra!!! Po polsku*. Są to

pomoce przeznaczone do nauczania na poziomach A1–A2. Wybrano je ze względu na to, że na poziomie początkującym treści nauczania są podobne dla wszystkich języków – studenci uczą się przedstawiania siebie, swojej rodziny, opisywania przestrzeni, opowiadania o swoich zwyczajach itp. Podręczniki te zazwyczaj w pełni wyczerpują podstawowe treści, podczas gdy pomoce służące do nauczania na wyższych poziomach poruszają bardziej różnorodne tematy (historia, problemy społeczne, ekologia itp.). Wybrane na potrzeby niniejszej analizy podręczniki cieszą się ponadto popularnością wśród lektorów, powstały w podobnym okresie i mają zbliżoną objętość, są więc odpowiednim materiałem porównawczym.

Słoweńska seria *Slovenska beseda v živo* została wydana przez Center za slovenščino kot drugi in tuji jezik (Centrum Języka Słoweńskiego jako Drugiego i Obcego), czyli instytucję działającą przy Wydziale Filozoficznym Uniwersytetu w Lublanie. Polską serię *Hurra!!! Po polsku* stworzyła zaś prywatna krakowska szkoła języków obcych Prolog. Jak się okazuje, w przypadku polskich podręczników miejsce ich powstania nie pozostaje bez znaczenia, ponieważ to właśnie Kraków najczęściej pojawia się w nich jako przykład małej ojczyzny. Słoweńskie podręczniki są w tej kwestii bardziej zróżnicowane – jedną ze stałych części każdej jednostki lekcyjnej jest *Iz življenja* (pol. *Z życia*), dzięki której obcokrajowcy zapoznają się z różnorodnymi rodzajami tekstów: ankietami, danymi statystycznymi, wycinkami z forów i artykułów itp., a tym samym z wieloma różnymi miejscami. Autorki zachęcają przy tym, aby nauczyciel sam dodawał do zajęć podobne treści, mające na celu przedstawienie całej Słowenii.

Analiza porównawcza

W podręcznikach przeznaczonych do nauczania na poziomie A1 i A2 treści są zwykle podobne. Zarówno w polskich, jak i w słoweńskich książkach znajdziemy takie tematy jak te wypisane w tabeli 2. Jako pierwsze przedstawiono tematy polskie, w odniesieniu do których dopisano słoweńskie odpowiedniki.

Tab 2. Tematy lekcji w podręcznikach

Hurra!!! Po polsku 1	Slovenska beseda v živo
Formuły powitalne i pożegnalne, nawiązywanie kontaktu	
0. Proszę powtórzyć!	1. Dober dan!
Przedstawianie się, wyrażanie samopoczucia	
1. Jak masz na imię?	1. Dober dan!
	2. Razumem, ne razumem...
Cechy osób, zadawanie pytań	
2. Mam pytanie. Co to jest?	2. Razumem, ne razumem...
	3. Moja ulica
Narodowości, zawody	
3. Kim jesteś?	1. Dober dan!

Wiek, rodzina	
4. Czy masz brata?	6. Drużynski album
Hobby, relacje czasowe	
5. Co lubisz robić?	5. Danes je moj dan
	9. V prostem času
Sytuacje w restauracji, nazwy żywności, dań	
6. Proszę rachunek	4. Mmm... kava!
Codziennosc, pory dnia, środki komunikacji	
7. Zwykle nic nie robię	5. Danes je moj dan
Umawianie się na spotkanie	
8. Może pójdziemy do kina?	4. Mmm... kava!
Zakupy, nazwy sklepów, miar, ilości, ubrań, kolorów	
9. Robimy zakupy	1B. 6. Juha, krompir, meso in solata
Nazwy miesięcy, okoliczniki czasu, przeszłość	
10. To już było!	7. Kariera ali...?
Okoliczniki czasu, przyszłość, postanowienia, plany	
11. Jakie masz plany?	7. Kariera ali...?
Kierunki świata, obiekty w mieście, zabytki, położenie Polski	
12. Gdzie jesteś?	3. Moja ulica
Pytanie o informację, urlop, dworzec, lotnisko, hotel	
13. Jadę na urlop!	
Urządzenie mieszkania, pomieszczenia, wynajmowanie	
14. Szukam mieszkania	8. Tukaj sem doma
	1B. 3. Življenje na cesti
Zjawiska atmosferyczne, części ciała, choroby, objawy, rejestracja w przychodni	
15. Wszystko mnie boli!	
Biografia, relacje czasowe	
16. Urodziłem się w Polsce	
Dyscypliny sportowe, pytanie o informację, wyrażanie opinii, czas wolny	
17. Sport to zdrowie?	9. V prostem času
	1B, 2. Bravo!
Nauka, kursy, szkolenia, wyrażanie opinii	
18. Czy lubisz uczyć się języka polskiego?	
Tradycje i święta, składanie życzeń	
19. Wszystkiego najlepszego!	

Przemówienie, prośba o pomoc, przedsiębiorstwo, urządzenia biurowe	
20. To jest moja wizytówka	

Hurra!!! Po polsku 2	Slovenska beseda v živo
Opis osoby, porównywanie	
1. Osobowość	1. Ali veste, da imamo novega soseda?
Zarobki, warunki, godziny, pory dnia	
2. Praca	
Życie człowieka, daty	
3. To już historia...	
Edukacja, kursy, wyrażanie uczuć, przyszłość	
4. Plany na przyszłość	
Sklepy, urzędy, rozrywka, wyrażanie preferencji	
6. Miasto	2. Bravo!
	3. Življenje na cesti
Zwierzęta, rośliny, środowisko naturalne, uzasadnianie	
7. Wieś i przyroda	1B. 6. Juha, krompir, meso in solata
Małżeństwo, rodzina, uczucia, wyrażanie oczekiwań, obowiązki rodzinne	
8. Relacje z ludźmi – kobieta i mężczyzna	
Relacje między ludźmi, wyrażanie przypuszczeń	
9. Przyjaźń	
Gospodarstwo domowe, reklamy	
11. Sprzęty domowe	4. S kom živite?
Zadowolenie, reklamacja, skarga, wynalazki	
12. Technika i wynalazki	
Zdrowie, wyrażanie uczuć	
13. Samopoczucie	5. Zdrav ali bolan?
Podróże, wolny czas	
14. Turystyka	7. Po opravkih
	8. Kam bi na izlet?
Składanie życzeń, wyrażanie żalu, współczucia	
16. Święta, uroczystości, tradycje	
Język potoczny, Internet, zdziwienie, zaskoczenie	
17. Internet	7. Po opravkih

Upodobania, protestowanie, wyrażanie opinii	
18. Prasa i książka	
Czas wolny, cytowanie, argumentowanie	
19. Kino czy telewizja	
Opis kraju i jego mieszkańców, stereotypy	
	9. Zgodbe iz Slovenije

Z powyższego zestawienia wynika, że słoweńskie podręczniki liczą mniej jednostek. Ponadto w każdej lekcji jest zauważalnie mniej treści, nie powoduje to jednak, że Słowenia i jej małe ojczyzny są w słoweńskich publikacjach gorzej opisane, niż ma to miejsce w książkach polskich. Jest wręcz odwrotnie – niektóre tematy w analizowanych słoweńskich pomocach faktycznie nie zostały poruszone, co być może jest błędem, jednak pozwoliło to na umieszczenie większej liczby ćwiczeń związanych ze Słowenią, Słoweńcami, ich kulturą itp.

Już na podstawie tytułów jednostek i podstawowych danych na temat ich zawartości można się domyślić, że na niektórych lekcjach z pewnością znajdują się informacje na temat małych ojczyzn. Zaskakiwać może jedynie dobór treści w poszczególnych ćwiczeniach.

Jak już wspomniano, w omawianych polskich podręcznikach miejscowością pojawiającą się najczęściej jest Kraków. Nie chodzi tu jedynie o teksty i zadania dotyczące miasta jako takiego, umieszczone np. w jednostce dotyczącej turystyki lub spędzania wolnego czasu, bowiem dawna stolica Polski występuje nawet w ćwiczeniach gramatycznych i leksykalnych, najczęściej jako jedyna miejscowość lub pośród innych miejsc, lecz przeważnie w pierwszym przykładzie (np. *Hurra!!! Po polsku 1*, s. 15, 17, 22, 35, 68, 73, 108). Innymi dużymi miastami wymienianymi w przykładach są Gdańsk (np. s. 29), Warszawa (s. 29, 61), Poznań (s. 61), Łódź, Wrocław, jednak żadnemu nie poświęca się tyle uwagi, co Krakowowi.

W podręczniku *Hurra!!! Po polsku 1* można znaleźć także nazwy mniejszych miejscowości, jednak w większości zostały one wprowadzone jedynie w celu urozmaicenia ćwiczeń, a nie podania informacji na temat małych ojczyzn (np. s. 13 – mapa Polski w ćwiczeniu na liczebniki). Jest to jedna z głównych różnic między polską i słoweńską serią podręczników, ponieważ w książkach *Slovenska beseda v živo* mniejsze miejscowości pojawiają się niemal równie często, co te duże, np. już w pierwszej lekcji wprowadzonych zostaje piętnaście nazw miejscowości. Jednostka zaczyna się mapą Słowenii z podpisanymi miastami: Trst, Koper, Nova Gorica, Kranj, Lublana, Celje, Novo mesto, Velenje, Maribor, a na kolejnej stronie na pytanie „Skąd jesteś?” padają odpowiedzi takie jak Postojna, Sežana, Piran, Tolmin, Murska Sobota i Kamnik, a więc miejscowości liczące po kilka tysięcy mieszkańców. Ponadto w słoweńskich podręcznikach nie rzuca się w oczy tak duża dominacja jednego miasta, jak ma to miejsce w polskich książkach. Oczywiście, Lublana pojawia się w nich dość często, jednak z pewnością nie z taką częstotliwością jak Kraków w polskiej serii (w pierwszej lekcji owszem pojawiają się Szczecin, Gdańsk,

Wrocław, Poznań, Częstochowa, Łódź i Zakopane, jednak wyłącznie jako tło dla ćwiczenia liczebników).

Uczniowie korzystający z obu omawianych serii już na początku pracy z podręcznikami mają okazję zapoznać się z podziałem administracyjnym lub geograficznym Polski i Słowenii.

Nie można się oprzeć wrażeniu, że polski podział został wprowadzony jedynie po to, aby ćwiczyć podawanie numeru telefonu. Jego obecność w książce nie wnosi żadnych dodatkowych treści. Pod tym względem *Slovenska beseda v živo* oferuje więcej, ponieważ na mapę zostały naniesione informacje, jak w danym miejscu brzmi powitanie. Na innej mapie, w późniejszej lekcji, widoczne są zaś charakterystyczne dla danego regionu potrawy (np. kiełbasa, kremšnita, gibanica).

Z pierwszych jednostek *Hurra!!! Po polsku 1* uczniowie dowiadują się wielu informacji na temat Krakowa i okolic (s. 45 – plakat z Wieliczką, Zakopanem, s. 84 – mail mówiący o Krakowie i Zakopanem), nawet umieszczony w siódmej lekcji quiz *Czy wiesz, umiesz, znasz* dotyczy niemal wyłącznie tego regionu Polski – padają np. pytania, ile w Polsce jest województw, gdzie jest Zakopane i czy uczeń zna Kraków.

Pod tym względem słoweński podręcznik jest dużo bardziej zróżnicowany – już w drugiej jednostce, w rubryce *Iz življenja*, można zapoznać się z podstawowymi informacjami na temat Słowenii: jej powierzchnią, liczbą ludności, głównymi rzekami, najważniejszymi jeziorami itp. Tekstowi towarzyszą zdjęcia interesujących, choć nie najbardziej charakterystycznych miejsc: Piranu, Triglavu, rzeki Savy, jeziora Cerknjskega, jaskini Postojna, Lublany, Mariboru, Celja i Kranja.

Podobne, choć nieco bardziej okrojone, informacje w polskim podręczniku znajdują się dopiero w 12 lekcji pt. *Gdzie jesteś?* – na mapie widocznych jest pięć miast (Warszawa, Gdańsk, Poznań, Wrocław, Kraków), rzeki (Wisła, Odra, Warta, Bug), góry (Tatry, Bieszczady), Morze Bałtyckie i Mazury. Niestety nawet w tej jednostce uczniowie nie mają okazji zapoznać się z kolejnymi małymi ojczyznami Polaków, ponieważ główny tekst oraz ćwiczenia do niego dotyczą Małopolski. Mowa w nich o Krakowie i jego zabytkach (Wawel, kościół Mariacki, Rynek, Kazimierz), Wieliczce, Ojcowie i Tatrach. W ćwiczeniach mających na celu naukę pytania o drogę i wskazywania drogi także obecny jest Kraków – uczniowie słuchają dialogu „Przepraszam, jak dojechać do...?”, następnie uzupełniają luki w ćwiczeniu dotyczącym tego, jak dojechać do Teatru Bagatela i do dworca PKP. Do kolejnego ćwiczenia dołączona jest mapa Krakowa z oznaczonym Starym Miastem, Stradomem i Kazimierzem. Oczywiście ćwiczenie wskazywania drogi na podstawie map prawdziwych miast jest niewątpliwym atutem podręcznika *Hurra!!! Po polsku*, jednak dyskusyjne jest wybieranie do tego celu wyłącznie Krakowa.

Słoweński podręcznik w trzeciej jednostce także uczy pytania i udzielania odpowiedzi dotyczących drogi, jednak robi to na bazie fikcyjnego planu miasta. Zabieg ten pozbawia uczniów możliwości poznania którejś z małych ojczyzn Słoweńców, jednak z drugiej strony nie doprowadza do przesytu jednym miastem, bowiem w tej samej lekcji, w części *Iz življenja* sześć osób wypowiada się na temat swoich ulubionych miejsc w stolicy Słowenii Lublanie. Wymieniają brzeg rzeki Ljubljanicy, Park Tivoli, parking przed galerią City Park, sklep z instrumentami, dworzec kolejowy

i miasteczko studenckie. Teksty te zostały spreparowane na potrzeby podręcznika, jednak dobrze odzwierciedlają osobisty stosunek mieszkańców Lublany do ich małej ojczyzny.

W obu omawianych seriach podręczników na którymś etapie nauczania pojawia się temat podróży – w słoweńskich książkach ma to miejsce w części 1B (lekcja 8, *Kam bi šli na izlet?*), w polskich zaś zarówno w części pierwszej (lekcja 13, *Jadę na urlop!*), jak i drugiej (lekcja 14, *Turystyka*). Tematyka ta jest doskonałym pretekstem do zaznajomienia obcokrajowców z małymi ojczyznami, choć zwykle przyjmowana jest perspektywa turysty, a nie mieszkańca danej miejscowości, a zatem osoby identyfikującej się z małą ojczyzną.

Autorki słoweńskiego podręcznika ponownie podeszły do tego zagadnienia w sposób niestandardowy – zamiast przedstawiać najbardziej charakterystyczne dla Słowenii miejscowości, skupiają uwagę uczniów na mniej znanych miejscach, takich jak klasztor Olimje, Dolina Logarska, stajnia Lipica, szpital partyzancki Franja i bardziej popularna wśród turystów jaskinia Postojna. Pytają także o inne naturalne i kulturowe zabytki Słowenii, a więc namawiają uczniów do samodzielnego zaznajomienia się z tym interesującym krajem.

W dalszej części lekcji uczniowie zostają zabrani na wycieczkę do turystycznej miejscowości – Bledu. Jest to jedyne standardowe miejsce turystyczne, które zostało dokładnie opisane w omawianych podręcznikach. Pozostałe tego typu miejsca, jak np. nadmorski Piran czy górską Kranjska Gora, zostały w słoweńskich publikacjach jedynie wspomniane, co jest rzadko spotykanym zabiegiem. Autorki wyszły jednak z założenia, że obcokrajowcy uczący się języka słoweńskiego sami zainteresują się Słowenią, nie trzeba ich więc zaznajamiać z oczywistymi zabytkami, jak ma to miejsce w przypadku turystów.

Pod tym względem polska seria *Hurra!!!*... mniej odbiega od standardu, ponieważ w lekcji poświęconej turystyce dominują miejsca znane, choć kilkakrotnie pojawiają się i te mniej oczywiste. Uczniowie zapoznają się np. z ofertami wyjazdów: do Krakowa na kurs językowy, nad morze (Ustka, Łeba, Sopot, Międzyzdroje, Dźwirzyno), na Mazury, do Zakopanego oraz na wycieczkę „miesiąc z Polską”. Następnie czytają pocztówki przesłane z Bieszczad, Mazur, Kazimierza nad Wisłą, Ustki i Tatr. Z każdej z kartek mogą dowiedzieć się czegoś o danym miejscu, np. że w Tatrach można jeździć na nartach. Uczniowie mają za zadanie domowe napisać podobną pocztówkę, co zachęca do samodzielnego szukania informacji o Polsce.

W drugiej części podręcznika *Hurra!!! Po polsku* także znajdziemy lekcję poświęconą Polsce i ogólnie turystyce, uczniowie nie dowiadują się z niej jednak wiele o małych ojczyznach Polaków. Jednostka zaczyna się kulturowo-historycznym quizem o Polsce – padają np. pytania o Pendereckiego, pierogi ruskie i Solidarność. W dalszej części wprowadzie pojawia się ćwiczenie, w którym uczniowie mają wybrać jedno z podanych miast (Kołobrzeg, Gdańsk, Elbląg, Suwałki, Poznań, Warszawa, Łódź, Zielona Góra, Wrocław, Częstochowa, Katowice, Kraków, Zakopane, Rzeszów, Zamość) i opisać je, chodzi jednak nie o zabytki, interesujące miejsca, ludzi itp., a o położenie miasta.

Mniejsze miejscowości widnieją na trzeciej stronie podręcznikowej lekcji, gdzie uczniowie zapoznają się z treścią trzech ogłoszeń turystycznych: o wakacjach

w Juracie, jaskini solnej w Iwoniczu-Zdroju i Werlasie w Bieszczadach. Mają określić, kto wybrałby dane miejsce na urlop, zatem także to ćwiczenie ma charakter turystyczny.

Od 15 lekcji do końca podręcznika w zasadzie nie ma już informacji o polskich miejscowościach i krainach. Pojawiają się ćwiczenia bazujące na ogłoszeniach, jednak nie są to konkretne miejsca i jedynie na podstawie numerów kierunkowych można się domyślić, o którą miejscowość chodzi.

Druga część słoweńskiej serii podręczników *Slovenska veseda v živo*, mimo że ogólnie mniej nasycona materiałem niż książka polska, daje zdecydowanie więcej informacji na temat małych ojczyzn. Oprócz tego, że w niemal każdej jednostce uczniom przedstawiane są konkretne miejscowości (np. lekcja 6 – bohaterowie mieszkają w Mariborze, lekcja 8 – mieszkanie do wynajęcia w Kranju), to ostatnia lekcja w całości poświęcona jest Słowenii i jej mieszkańcom. Najpierw można przestudiować mapę z zaznaczonymi regionami, na podstawie której uczeń ma za zadanie dopasować nazwy, znaleźć stolice regionów i wyszukać stereotypy dotyczące poszczególnych mieszkańców. Następnie uczniowie dowiadują się, jaki jest standardowy Słoweńiec i jak stereotypowo postrzega się mieszkańców poszczególnych krain.

Zakończenie

Dobierając treści do uczenia obcokrajowców języka polskiego lub słoweńskiego, należy zadbać nie tylko o rozwój językowy uczniów, ale także o ich wiedzę i świadomość kulturową dotyczące danego obszaru językowego. Można do tego wykorzystać naturalną tendencję każdego człowieka do identyfikacji z wszelkiego rodzaju grupami (począwszy od rówieśniczych, poprzez wspólnoty małych ojczyzn, a na grupach etnicznych skończywszy). Zajęcia pozbawione tego typu treści stają się jałowe i uczniowie szybko dostrzegają, że ich nauka nie jest osadzona w realnym kontekście. Rolą nauczyciela jest zaprezentowanie danego kraju w całości i w częściach, w czym powinien mu pomóc podręcznik. Z powyższej analizy wynika, że zarówno polskie, jak i słoweńskie publikacje wywiązują się z tego zadania, jednak w różnym stopniu. Polska seria *Hurra!!! Po polsku* dokładnie przedstawia głównie Kraków i Małopolskę, pozostałe małe ojczyzny traktując nieco po macoszemu z perspektywy turystycznej, podczas gdy słoweńskie podręczniki *Slovenska beseda v živo*, pozwalają na zdobycie wiedzy o wielu miejscach, nie zapominając przy tym zarówno o tych turystycznych, jak i zupełnie nieturystycznych (co nie znaczy, że nudnych). Obie serie oczywiście nie wyczerpują tematyki małych ojczyzn, lektor powinien więc sam przygotowywać dodatkowe materiały oraz zachęcać uczniów do samodzielnej eksploracji, czy to na żywo, czy palcem po mapie.

Bibliografia

- Burkat A., Jasińska A., *Hurra!!! Po polsku 2*, Kraków 2010.
Małolepsza M., Szymkiewicz A., *Hurra!!! Po polsku 1*, Kraków 2006.
Markovič A., Stritar M., Jerman T., Pisek S., *Slovenska beseda v živo 1a*, Lublana 2012.

[254]

Katarzyna Bednarska

Markovič A., Stritar M., Jerman T., Pisek S., *Slovenska beseda v živo 1b*, Lublana 2013.
cbos.pl/SPISKOM.POL/2009/K_151_09.PDF [dostęp: 10.08.2016].
fuds.si/sites/default/files/tehnichni_pregled_pugelj_mag.pdf [dostęp: 14.08.2016].
men.gov.pl/jakosc-edukacji/nadzor-pedagogiczny/podstawowe-kierunki-realizacji-polityki-oswiatowej-panstwa-w-roku-szkolnym-2016_2017.html [dostęp: 1.05.2017]

Small homelands and teaching Polish and Slovenian as a foreign language – textbook analysis

Abstract

To be able to fluently use a foreign language, everyone should learn about the culture and history, in which the language is embedded. Textbooks for Polish and Slovenian as a foreign language present not only Poland and Slovenia as such, but also their regions, cities and, in the case of Slovenian publications, even villages. The author analyzes how those “little homelands”, their culture and their importance for the country are presented.

Key words: Polish as a foreign language, Slovene as a foreign language, handbook, Poland, Slovenia

Katarzyna Bednarska – adiunkt w Katedrze Filologii Słowiańskiej Uniwersytetu Łódzkiego. W swych badaniach zajmuje się przede wszystkim glottodydaktyką polonistyczną i słowenistyczną i socjolingwistyką.